

Historisk foto. Fra den store hallen sett mot vest. Ukjent fotograf

Verkstedhallen på Carl Berner i Oslo

CARLS

- fra maskindeler til silent disco

KIMA ARKITEKTUR

Tekst: Andreas Joyce Nygaard

Foto: KIMA arkitektur, Nils Petter Dale og Carls

Trondheimsveien 113 ble utskilt fra gården Rosenhoff i 1897 som en industritomt. Den første bygningen var en verkstedbygning i teglstein nord på eiendommen, oppført i 1900 av Johan Olsen. I hovedetasjen var det smie og verksted for pengeskap, mens det i andre etasje var snekkerverksted. I 1907 ble bygningen overtatt av Progress Verktøymaskinfabrikk.

I 1918 ble den store verkstedhallen bygget. Arkitekten er ukjent, men Kværner Brug sto for de store jernkonstruksjonene

og takstolene, og murmester Søren Dahl sto for resten av bygningen.

I 2017 ble den første industribygningen revet og butikk- og boligkomplekset Carl Berner torg oppført. Verkstedhallen er den eneste bygningen som i dag vitner om industrihistorien i Trondheimsveien 113.

Etter flere år som lager og andre sekundære funksjoner ble Verkstedhallen kjøpt av ORO eiendom i 2020 med mål om å skape et samlingssted med et helhetlig utelivskonsept for Carl Berner.

Kulturminneverdier

Verkstedhallen er oppført på Byantikvarens gule liste over bevaringsverdige bygninger og er regulert til spesialområde. Det innebærer at bygningen ble tillatt ombygget og/eller modernisert under forutsetning av at eksteriøret ble beholdt eller tilbakeført til opprinnelig utseende. Vedlikehold og istandsetning måtte skje med opprinnelige eller tradisjonelle materialer og metoder og tilpasses bygningens tekniske forutsetninger og spesielle karakter.

Carls. østkantens nye samlingssted. er et eksempel på bevaring gjennom aktiv bruk – og et etterlengtet tilskudd til bylivet i området rundt Carl Berner. Foto: nispe@mac.com

Den langstrakte teglsteinsbygningen er kronet av et sentrert mansardtak, med karakteristiske gavlfasader mot øst og vest. En mesanin i andre etasje løper langs syd- og gavlfasaden i vest. Denne har slakt pulltak. Takstolene i jern ligger frilagt høyt oppunder tretaket. De gir rom for to bånd med skråstilte overlysvinduer som former mansardtaket.

Takkonstruksjonen har høy kulturminneverdi både i form av egen estetikk, og

som et vitnesbyrd over industriarkitektur basert på naturlig overlys. Byantikvaren vurderte at takstolene har høy kulturminneverdi da de fremstår som uendret og intakt.

Bygningen har gjennomgått relativt få endringer utvendig. Noen av de store, smårutede vinduene ble skiftet på 1950-tallet, men langt de fleste på mesaninen er originale. Et par vinduer var byttet ut med garasjeport og dører.

Bevaring gjennom aktiv bruk

Opprinnelig var bygningen organisert rundt den langstrakte hallen i dobbel høyde med mansardtak. Her ble de største og tyngste maskindelene produsert. En traverskranskinne løper langs hele hallen, og to strekk med overlys gir gode dagslysforhold. Under det lavere pulltaket langs nord- og vestfasaden lå en kombinasjon av mindre verkstedarealer og kontorer.

Arenaen går over to plan, med langbord nede og tribune oppe. Foto: KIMA

Adresse:	Trondheimsveien 113A 0565 Oslo
Byggherre:	ORO eiendom
Arkitekt:	KIMA arkitektur. IARK: Radius design
RIB:	Ingeniørene Seim & Hultgreen v/Erik Hultgreen
Entreprenør:	OP Bygg AS
	murarbeider: OP Bygg og Pussmester
	betongarbeider: AK Granheim
Leverandører:	betong: Unicon og Mapei
	tegl, murmørtel og puss: Scankalk AS
Ferdigstilt:	januar 2024
Areal:	ca 3000 m ² BTA

Konstruksjon:	Eksisterende bærevegger i tegl, søyler og takstoler i stål. Nye konstr. i stål og betong
Materialer:	Murverket er reparert med dansk teglstein tilsvarende NF kullbrent fuget med KC-mørtel. Innvendige vegger er sekkeskurt med innfarget NHL-kalk. Eksisterende betong og nye gulv med flyt ble slipt og forseglet.

I mange år har verkstedhallen hatt en anonym og neglisjert tilværelse på Carl Berner. Arealer i den bakre delen av hallen var omgjort til sykkelparkering for de nye leilighetene på den nordlige delen av tomten. I tillegg sto et påbegynt prosjekt for gjenbygging av hallens doble høyde uavsluttet – en påminnelse om tidligere eieres villrede angående hallens fremtid.

Forfallet var påtagelig, og bygningen sto i overhengende fare for kollaps. Redningen ble å omgjøre den tidligere lukkede fabrikk til et innholdsrikt bydelshus med servering, konserter og varierte aktiviteter for alle aldre og interesser.

Transformasjonen

Den ærverdige, gamle verkstedhallen på Carl Berner har gjennomgått en storstilt istandsetting og er nå omskapt til et innholdsrikt samlingssted med uteservering, barer, restaurant, arrangementsrom, kafé, vinbar og en stor arenahall.

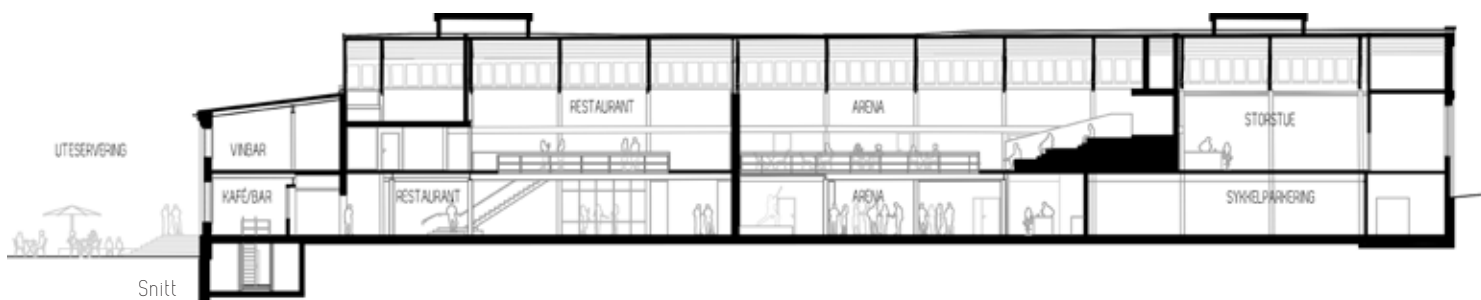
Hovedinngangen ble tilbakeført til en sentrert posisjon i vestfasaden med en tydelig henvisning til Carl Berners plass. Vestre kortfasade åpner seg nå mot et tilbaketrasket uteområde for servering i lune omgivelser.

Innvendig ble bygningen strippet tilbake til sitt historiske utgangspunkt. Det store, karakteristiske hovedrommet med tilstøtende mesanin er kjernen i verkstedhallen.

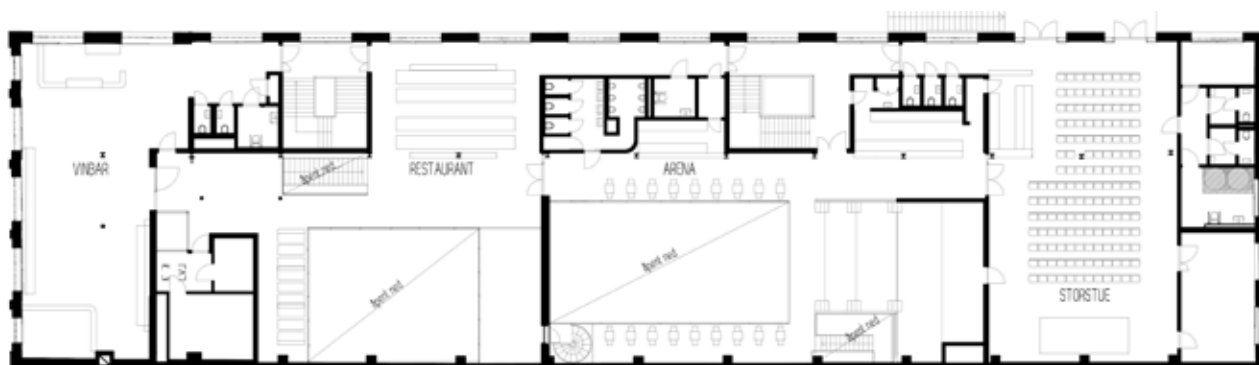
Det var avgjørende at opplevelsen av den store hallen ikke ble svekket vesentlig, til tross for at den skulle underdeles i flere soner. Underdelingen er markert av store tverrvegger der den øverste delen som møter mansardtaket er i glass. Mer enn 100 år gamle takkonstruksjoner, stål-søyler, traverskraner og -skinner forsterker det industrielle preget og går som en rød tråd gjennom hele ganglinjen i bygningen.

Den karakteristiske hallen er ivarettatt gjennom store, åpne rom over to plan som trekker blikket opp mot innsiden av det opprinnelige verkstedtaket med det fantastiske overlyset. Derved opprettholdes opplevelsen av hallen som ett stort volum.

Ved å utvide mesaninnivået ut i den store hallen samtidig som to store arealer

Snitt

Plan 2. etasje

Plan 1. etasje

KIMA arkitektur

ble startet av Kristoffer Moe Bøksle, Inge Hareide og Martin Dietrichson i 2008 og teller nå 21 arkitekter.

Kontoret blir vurdert som toneangivende innen transformasjon og gjenbruk og står bak en rekke profilerte transformasjonsprosjekter.

Vi jobber nå bl.a. med Kringkastingshuset, Landbrukskvartalet felt E, byplangrep Marienlyst og Magasinet i Drammen, i tillegg til mulighetsstudier, konseptutvikling, hytter, eneboliger, leiligheter og interiør.

www.kimaarkitektur.no

Utvendig ble fugene reparert med KC-mørtel.
Foto: nispe@mac.com

Arenaen sett fra øst. Foto: nispe@mac.com

beholdes i sin originale doble høyde, skapes en romlighet som ivaretar den historiske identiteten og samtidig gir plass til nye funksjoner. Her er de største, mest voluminøse delene av romprogrammet organisert: En restaurant over to plan, en arena for skjerm- og scenearrangementer samt et intimt rom for mindre tilstelninger.

Toaletter m.v. er lagt til de lavere arealene mot nord. I de lavere arealene mot vest og inngangen er det kafé i første etasje og vinbar i andre etasje.

Materialene

Verkstedhallens opprinnelige industripreg er opprettholdt, og de bygningsmessige kvalitetene både ut- og innvendig er bevart og synliggjort i kombinasjon med nye konstruksjoner og funksjoner.

Tilførte konstruksjoner og materialer opprettholder det røffe, upretensiøse og industrielle preget. Samtidig skal det være en viss grad av finesse og lunhet for at opplevelsen skal bli optimal. Samspillet mellom gammelt og nytt skaper en helhet som kler Carl Berner og dens tilknytning til industrihistorien.

Fargesettingen er valgt delvis direkte ut fra farger som ble registrert på stedet og delvis i samsvar med byggets bærende materiale: mursteinen.

Alle originale murfasader er satt i stand etter historiske idealer og reparert med historisk korrekt murstein: en dansk tegl tilsvarende NF kullbrent. Etter gjennomgang med byantikvar ble det bestemt at originale fuger, som for det meste var erstattet av KC-mørtel ved en tidligere rehabilitering, skulle erstattes med et tilsvarende produkt.

Traverskranskinne. Foto: KIMA

Innside yttervegg er sekkeskurt. Foto: KIMA

Restauranten går over to etasjer. Foto: nispe@mac.com

Nye sålbenker er i lys Oppdal fasadeskifer med naturoverflate og huggen kant.

Inne ble gammel løs puss banket ned fra murveggene, som så ble sekkeskurt med en innfarget, hydraulisk kalkpuss. På enkelte partier er originalpussen beholdt.

Opprinnelige vindusåpninger er bevart så langt det er mulig. De store, karakteristiske ett-lagsvinduene er enten restaurert eller replikert. På innsiden er det montert vinduer i råstål med isolerglass for å bedre U-verdien.

Silent disco i Arena. Foto: Carls